

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 4 Year: 2017

**Preschool teacher
candidates' views on
functionality of child
literature in education**

**Okul öncesi öğretmen
adaylarının çocuk
edebiyatının eğitimde
işlevselliği üzerine görüşleri**

**Bilge Bağcı Ayrancı¹
Gıyasettin Aytas²**

Abstract

Child literature pieces are significant in terms of solidifying educational attainments in children. Abstract concepts such as cultural background and values need to be solidified in children's minds that are in the concrete operational stage. Including crucial attainments such as cultural and universal values, child literature pieces are unique educational materials. Child literature pieces include fairy tales, rhymes, drama and poems etc., and are the first materials that anyone encounters during early childhood.

Child literature pieces are quite helpful to provide preschoolers with educational attainments who do not like being told what to do, but can assess the events and characters in fairy tales. Enjoying the repetitions in rhymes, preschoolers can gain linguistic enthusiasm and awareness during this period. The benefits of child literature during preschool age can be increased, thus it is an important field of interest that must be considered by preschool teacher candidates.

This qualitative research made use of semi-structured interview forms to collect data. The study findings showed that the first child literature pieces that came to preschool teacher candidates' minds were fairy tales, stories and rhymes. These participants stated that child literature was mostly effective in improving preschoolers' creativity. This response was

Özet

Çocuk edebiyatı ürünleri çocuğa verilmek istenen kazanımları somutlaştırması bakımından önemlidir. Kültürel birikim, değerler gibi soyut kavramların somut işlemler dönemindeki çocuğa sunulması bu kavramların somutlaştırılmasını gerektirmektedir. İçerisinde kültürel ve evrensel değerler gibi önemli kazanımları barındıran çocuk edebiyatı ürünleri bu bakımdan eğitim materyali olarak eşsizdir. Çocuk edebiyatı ürünleri içerisinde masallardan, tekerlemelerden, dramadan, şirlerden vb. bahsetmek mümkündür. Çocuk edebiyatı ürünleri insanın da ilk çocukluk evresinden itibaren ilk karşılaştığı ürünler arasındadır.

Çocuk edebiyatı ürünleri, okul öncesi dönemde kendisine ne yapılacağını söylenmesinden hoşlanmayan ancak masallardaki vb. karakterleri, olayları değerlendiren hedef kitleye kazanım sağlanması bakımından da son derece faydalıdır. Tekrlemelerdeki tekrarlardan hoşlanan okul öncesi dönem çocuğu dil sevgisi, bilincini de bu sayede erken yaşlarda edinebilir. Okul öncesi dönemdeki faydaları bu şekilde arttırılabilecek çocuk edebiyatının okul öncesi dönem öğretmen adayları tarafından farkında olunması gereken bir alan olduğu unutulmamalıdır.

Araştırma modeli olarak nitel araştırma yaklaşımı kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplama tekniği seçilmiştir.

Araştırmanın sonucunda okul öncesi

¹ Assist. Prof. Dr., Bozok University, Education Faculty, Turkish Education Department, bilge.ayranci@bozok.edu.tr

² Professor Dr. , Gazi University, Education Faculty, Turkish Education Department, gıyaytas@gazi.edu.tr

followed by finding child literature effective in improving cognitive and linguistic abilities. The participant preschool teacher candidates' responses as the most important characteristics of child literature pieces were mostly including them to be appropriate for level, simple, interesting and creative. They can be said to approve child literature in terms of improving cognitive, social and creativity skills. The most emphasized issues concerning the use of child literature pieces during preschool were the appropriateness to children's level, cognitive skills, social skills, being interesting and not covering violence and fear themes.

Keywords: Child Literature; Preschool; Turkish Education; Language; Text.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ürünü olarak zihnine ilk masal, hikaye ve tekerlemelerin geldiği görülmektedir. Okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatını en çok çocukların yaratıcılık düzeylerini geliştirmede etkili bulmuşlardır. Bu cevabı bilişsel gelişim ve dil gelişimi için yararlı bulduklarını gösteren cevaplar takip etmektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken en önemli özellik olarak çoğunlukla, seviyeye uygunluk, sadelik, ilgi çekicilik ve yaratıcılık cevaplarını verdikleri görülür. Okul öncesi öğretmen adaylarının beceri kazanımı bakımından bilişsel beceriler, sosyal beceriler ve yaratıcılık becerileri için çocuk edebiyatını daha uygun buldukları söylenebilir. Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimde çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanımına dair en çok vurgu yaptıkları konuların seviyeye uygunluk, bilişsel beceriler, sosyal beceriler, şiddet ve korku öğelerinden uzaklık ile ilgi çekicilik olduğu görülür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı; Okul Öncesi; Türkçe Eğitimi; Dil; Metin.

1. Giriş

Temeli dile dayanan sözlü ve yazılı eserlerin bütünü edebiyat olarak ele alınmakla birlikte, her sözlü ve yazılı eserin de edebiyat sayılamayacağı bilinmelidir. Edebiyat, “malzemesi dile dayanan, insanların duygu, düşünce ve hayallerini dile getiren, edebî ve estetik değeri olan, bayağılık ve çirkinliği kabul etmeyen sözlü ve yazılı verimlerin tamamı” olarak kabul edilmelidir (Yalçın ve Aytas, 2008: 13). Bu tanımda ana belirleyicinin estetik olduğu görülmektedir. Bu çerçevede oluşturulan edebiyat, insanlar arasındaki duygu, düşünce ve hayalleri dile getirmek bakımından katkı sağlar. Edebiyat sözlü olabildiği gibi yazılı da olabilir. Edebiyatın bu genel tanımlaması içinde olmakla birlikte çocuk edebiyatının kendine özgü bir yapı ve özelliği bulunmaktadır.

Çocuk edebiyatı tanım ve değerlendirmesi ile ilgili birbirinden farklı değerlendirme ve açıklamalar yapılmaktadır. Bu durum iki nedene bağlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuğu yasal süreç ve hukuksal çerçeve ile birlikte ele alan anlayışın çocuk tanımlaması, daha çok 0-18 yaş grubu ile sınırlandırılmakta, biyolojik gelişme ve zihinsel süreci ele alarak çocuk tanımlaması yapanlar da bu belirlemenin dışına çıkmaktadır. Her iki anlayışın da kendi içinde tutarlılıkları söz konusu olmakla birlikte, çocuk edebiyatını çocuğun zihinsel ve bedensel gelişimi ile doğru orantılı olarak ele almak ve değerlendirmek daha tutarlı ve akademik yaklaşım olacaktır. Özetle çocuk denilince, ergenlik dönemine girmemiş, büyüme ve gelişme sürecini tamamlamamış bireylerin anlaşılması gerekmektedir (Yalçın ve Aytas, 2008: 13).

Çocuğun kim olduğu konusunda ortak bir tutum olmadığı gibi, çocuk edebiyatının tanımlanmasında da aynı durumla karşı karşıyayız. Kimileri çocuklar için bir edebiyattan söz etmenin doğru olmayacağı, bu edebiyatın genel edebiyat içinde ele alınıp değerlendirilmesinin daha doğru olduğunu ileri sürerken, bir kısım araştırmacı da çocuk edebiyatının sınırlandırılmış ve belirlenmiş çizgileri ile genel edebiyat içinde değerlendirilmesinin söz konusu olmayacağını ileri sürmektedirler. Çocuk edebiyatı, “çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu

ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren ürünlerin genel adı” olarak tanımlanmaktadır (Sever, 2008: 8).

Çocuk edebiyatı kimi zaman usta yazarların özellikle çocuklar için yazdığı ve estetik seviyesi üst düzeyde olan eserler (Oğuzkan, 2006: 3) olarak ele alınırken, kimileri de çocuklar için ve çocuklara göre eserleri çocuk edebiyatı saymaktadır. Hangi şekilde tanımlanırsa tanımlansın, çocuk edebiyatı denilince, çocuğu esas alan, çocuğa çocuk dünyasından ve çocuğun dilinden hitap eden eserler çocuk edebiyatı olarak kabul edilmektedir.

Çocuk edebiyatını okuyarak büyüyen bir çocuktan, konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesi, değişik yaşantıları tanınması, yaşamı çok yönlü algılaması, kendisini başkasının yerine koyarak (empati) çok yönlü düşünebilmesi, sorumluluk duygusunun gelişmesi ve farklı bakış açılarına sahip olması, eleştirmeyi, tartışmayı öğrenmesi ve kendilerini ifade etmesi beklenmektedir (Aykaç, 2011: 6).

Ana hatlarıyla özetlenecek olursa çocuk edebiyatı, “çocukların büyüme ve gelişmelerine; hayallerine, duygularına, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamı.” (Yalçın ve Aytas, 2008: 13) olarak tanımlanabilir. Tanımlardan yola çıkılarak çocuk edebiyatının amacının çocuğu eğitme, eğlendirme, çocuğun dünyasına hitap etme olduğu söylenilebilir.

1.1.Dünyada çocuk edebiyatının gelişimi

Dünyada çocuk edebiyatının ilk ürünleri sözlü olarak başlamıştır. Orta Çağ’da çocuk eğitiminde kilise baskın bir durumda idi. Kutsal kitaptaki dinî öykülerin öğretimi bir eğitim amacı olarak ele alınıyordu. 17. Yüzyılda Hümanizm akımı ile bu eğitimin etkisi azalmaya başlamıştır. 17. Yüzyılda çocukların en çok okuduğu eser Ezop’un Masalları idi. 18. Yüzyılda J.J. Rousseau çocukları hayatın zorluklarına karşı yetiştirmek gerektiği doğrultusunda yeni bir fikir ortaya koymuştur. 19. Yüzyılda İngiltere’de yazılan çocuk kitaplarında artık niceliğe de önem verildiği görülür. 19. Yüzyılın sonları ile 20. Yüzyılın başlarında A.B.D.’nin çocuk edebiyatı alanında atılım gösterdiği görülmektedir. Bu sayede günümüzde çocuk edebiyatı klasiği sayılan eserler tüm dünyaya yayılmıştır (Yalçın ve Aytas, 2008: 19-23; Gürel vd, 2007: 231-240; Yağcı, 2007:63-64).

1.2. Türkiye’de çocuk edebiyatının gelişimi

Tanzimat Dönemi Türkiye’de çocuk edebiyatı döneminin de başlangıcı sayılır. Türkiye’de ilk çocuk kitaplarını Şinasi, Recai zâde Ekrem ve Ahmet Mithat Efendi yazmıştır. Yusuf Kamil Paşa’nın Fenelon’dan yaptığı Telemak tercümesi içerisindeki didaktik öğeler bakımından çocuklara tavsiye edilmiştir. 19. Yüzyıl sonları ve 20. Yüzyılın başlarında İbrahim Alaattin Gövsa, Ziya Gökalp gibi isimler çocuklara yönelik eserler kaleme almışlardır. Cumhuriyet’in ilanından sonra Abdullah Ziya Kozanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Peyami Safa gibi yazarların çocuk edebiyatı içerisinde değerlendirildiği görülür (Yalçın ve Aytas, 2008: 24-27; Gürel vd, 2007:241-248).

1.3.Çocuk edebiyatının genel nitelikleri

Çocuk edebiyatının genel nitelikleri biçim ve içerik yönünden olmak üzere iki bakımdan ele alınabilir.

Biçim bakımından çocuk edebiyatı eserleri şu şekilde tasnif edilebilir:

Çocuk kitaplarının resimlemesinde mümkün olduğunca çocuğun her gün gördüğü nesnelerin resimlerine yer verilen kitaplar.

Karmaşık olmayan tanıma ve algılama kitapları. Bu eserler kabartmalar, etkinlikler, üç boyutlu özellikler içeren özel nitelikli kitaplardır.

Tekerleme ve çeşitli çocuk şarkıların sözlerini içeren kitaplar.

Çocuğun ilk dönemlerinden başlamak üzere duymaya alıştığı ninnilerin sözlerinden ve resimlerinden oluşan kitaplar.

Çocuklara okumayı öğrenmeyi kolaylaştıracak ve genel olarak ABC kitapları olarak adlandırılan kitaplar.

Sayı bilgisini geliştirmeyi hedefleyen sayı kitaplar.

Sınıflama, soyutlama gibi becerilerin gelişimini destekleyen kavram kitaplar.

Olayların sadece resimlerle anlatıldığı resimli kitaplar.

Aile ya da öğretmen yardımıyla çocuğun kullanabileceği okul öncesi kitaplar.

Okumaya başlangıç için oluşturulan kitaplar. (Yalçın ve Aytaş, 2008: 29-35).

Biçim bakımından önemli olarak kabul edilen bu kitapların konu bakımından özelliklerine de dikkat edilmelidir. Özellikle çocuk edebiyatı ürünlerinde çocuğun ruh dünyasında olumsuz izler bırakacak konuları ele alınmaması, socuğa yönelik konu seçiminde pek çok unsurun göz önünde bulundurulması beklenir (Yalçın ve Aytaş, 2008: 36).

Çocuk kitaplarında konunun seçiminin yanında ana fikir de önemlidir. Özellikle çocuklar için kaleme alınan eserlerde evrensel ve ulusal değerlere dikkat edilmeli, konuları güncel hayatla ve gerçekle ilişkili olmasının yanında, seçilen kahramanlar da çocuğun hayat gerçekliği ile çelişmemelidir. Eserin anlatım planı belirli bir düzen içerisinde geliştirilmeli ve anlatımın açık bir dil yapısına sahip olmasına özen gösterilmelidir. Eserlerde imlâ ve noktalama kurallarına da dikkat edilmelidir. Bütün bunların ötesinde çocuk yayınlarında ele alınan ana fikre de önem verilmeli, çocuğun eser aracılığı ile elde etmesi gereken tutum ve davranışlara özel bir önem verilmelidir.

Çocuk kitaplarında, biçimsel özellikler arasında kullanışlılık da önemlidir. Çocuğun rahatça taşıyabileceği ve kullanacağı bir kâğıt cinsinin yanında cilt yapısına da dikkat edilmesi gerekmektedir. Cildinin sağlam, kapağının ilgi çekici olmasına önem verilmelidir. Kâğıdın göz yormayan, resimlerin konuyla ilgili ve ilişkili olmasına, yazı puntosunun da çocuğun seviyesine uygunluğuna dikkat edilmelidir. Metinlerde resimler çocuğun beğeni ve algılama düzeyine uygun olarak seçilmeli, resimle metnin iletisini zenginleştirmelidir. Çocukta estetik görsel algıyı zenginleştirmelidir (Sever, 2003: 191).

1.4. Ana dili öğretimi açısından çocuk edebiyatı ve okul öncesi eğitim

Alan yazın incelendiğinde özellikle okul öncesi dönem bakımından çocuk edebiyatının ana dili öğretimi açısından etkileri şu şekilde ifade edilebilir:

Hikâye ve masal dinlemek çocukların dış dünyaya açılan kapıdır. Özellikle okul öncesi dönemde ebeveynler ve çocuğun eğitimcileri hikâye ve masal anlatma ihtiyacı hissederler. Ancak okunmak için seçilen metinlerde çocuğun yaşı, metnin uzunluğu, çocuğun cinsiyeti gibi etmenlere dikkat etmek gerekir. Çocuk edebiyatı türleri çocuğun kelime hazinesine de katkıda bulunarak konuşma becerisini de olumlu yönde etkiler. Çocuk edebiyatı türleri çocuğa okuma zevkini aşılar. Çocuğun dikkat süresine özen gösterilerek hazırlanmış çocuk edebiyatı ürünleri onun dinleme becerisine de katkı sağlar (Gürel vd, 2007: 21-25). Özellikle okul öncesi öğretmenlerinin hedef kitlenin özelliklerini ve ihtiyaçlarını yeterince bilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde uygun hazırlanmamış okuma etkinlikleri ve eğitim ortamı öğrenciyi okumaktan uzaklaştırabilir (Yalçın ve Aytaş, 2008: 36).

Çocuk edebiyatının okul öncesinde söz varlığını geliştirmenin yanında davranışa bağlı yeterlilikleri açıdan da önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Okul öncesi eğitiminde masalın çok önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Masalın çocuklarda dil gelişiminin yanında, onlarda hayal dünyasının gelişip zenginleşmesine de katkı sunduğu unutulmamalıdır. Masalların çocuklarda öğrenmenin geliştirilip zenginleştirilmesi yönünde katkı sağladığını söyleyebiliriz. Masalların en önemli kısımlarından biri olan tekerlemelerin önemini yanında genel olarak tekerlemelerin önemine dikkat çeken Önal (2002: 13), okul öncesinden başlayarak birinci, ikinci ve kısmen üçüncü sınıfta dikkat çekmek, çocukların dikkatlerini diri tutmak ve yazılı ve sözlü anlatımı geliştirmede tekerlemelerden yararlanılabileceğinden bahseder. Buna bağlı olarak da Dağlıoğlu ve Çakmak (2009:528), çocuğun davranış, tutum ve becerileri gelişiminin okul öncesi dönemde temellerinin atıldığını ileri sürerek okul öncesi dönem için materyallerin çocuğa mutluluk, huzur içerisinde olduğunu hissettirecek özellikte olması gerektiğini söylerler.

Çocuklar için kaleme alınan hikâye kitapları, çocukların dünyayı tanımasını sağlayan eğitim materyalleridir. Bu yüzden çocuk hikâye kitaplarında çocuğun gelişim özelliklerine uygun şekil ve içerik özelliklerine sahip olmasına dikkat edilmelidir.

Bağcı (2013)'ya göre çocuk edebiyatı, çocuğu millî ve evrensel değerlerle kuşatarak çocuğu dış dünyaya hazırlar ve bunun yanında çocuğun dil gelişimini destekler.

Temizyürek (2003:166)'e göre okul öncesi çocukların dinleme becerisini kazandırmaya

yönelik eserler için çocukların dikkat sürelerine göre kısa metinler seçilmelidir. Aksi takdirde çocukta kitap sevgisi henüz oluşmadan körelebilir. Ayrıca bu durum dinleme-anlama kabiliyetinin oluşmasını da olumsuz yönde etkiler.

Alan yazındaki uzman görüşlerinden hareketle çocuk edebiyatının okul öncesi dönemde kullanılmasıyla çocuğun dört temel dil becerisine katkı sağladığı, bu becerilerden başlangıçta konuşma ve dinlemede olumlu etkisinin hemen görülmesiyle beraber okuma ve yazma öğretimine geçişte de kolaylık sağladığı söylenilebilir. Çocuğun sosyalleşmesinde, milli ve evrensel değerleri benimsemesinde, kelime hazinesinin gelişiminde, kitap okuma alışkanlığı kazanmasında, gerçek ile kurguyu ayırmasında, dikkatini diri tutmasında, eleştirme ve empati yeteneğine sahip olmasında okul öncesi eğitimde çocuk edebiyatı kullanımının rolü büyüktür.

2. Problem durumu

Okul öncesi dönemde çocuğun gelişimsel özelliklerine dikkat edilerek kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğun dil gelişimine, ruhsal gelişimine, kişilik gelişimine vs. katkıları büyüktür. Bu bakımdan okul öncesi öğretmenlerinin bu faydalar konusundaki farkındalık durumlarının ve görüşlerinin tespiti gerekmektedir. Bu araştırmanın ardından yapılacak araştırmalara ışık tutmak ve okul öncesi öğretmen adaylarının konuya dikkatlerini çekmek için araştırma önemlidir.

3. Amaç

Bu çalışmanın amacı çocuk edebiyatının eğitimde işlevselliği üzerine görüşlerini belirlemektir çünkü okul öncesi eğitiminde çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanılması yaygın ve önemlidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- 1.Okul öncesi öğretmen adaylarının “Çocuk edebiyatı ürünü” denildiğinde akıllarına gelen kavramlar nelerdir?
- 2.Okul öncesi öğretmen adaylarına göre çocuk edebiyatı ürünleri okul öncesi dönem eğitimi için yararlı mıdır? Neden?
- 3.Çocuk edebiyatı ürünlerinin içermesi gereken en önemli özellikler okul öncesi öğretmen adaylarına göre nelerdir?
- 4.Okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatı ürünlerini okul öncesi dönem eğitiminde çocuğa kazandırılacak hangi beceriler için kullanmayı tercih ederler? Nasıl?
- 5.Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinin okul öncesi dönem eğitimi için kullanımı hakkında önerileri nelerdir?

4. Yöntem

Araştırma modeli olarak nitel araştırma yaklaşımı kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplama yolu seçilir. “Araştırmacı, araştırmakta olduğu konu hakkında önceden hazırlanmış olduğu soruların kılavuzluğunda ya da o anda amaçlı Sorular yöneterek hedef kişinin düşüncelerini ve duygularını sistematik olarak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı, hedef kişiye araştırma konusuyla ilgili sorular yöneterek kişinin öznel düşünce ve duygularını sistemli olarak öğrenmek, anlamak ve tanımlamaktır.” (Türnüklü,2000: 544) Araştırmanın örneklemi Türnüklü (2000: 548)’nün de ifade ettiği gibi “sınırlı sayıda kişi ile bütünsel ve derinlemesine çalışılarak elde edilen sonuçlar yine benzer ya da aynı özellikler gösteren kişileri anlamada kullanılmaktadır.” Verilerin analizinde içerik analizi yapılır. Temalandırma sürecindeki güvenilirlik verilerin iki farklı uzman tarafından birbirinden habersiz bir şekilde verilerin okunması ile sağlanmıştır. Ayrıca geçerlilik için veri analizi sürecinin sonuçları katılımcılara gösterilmiş ve ifade etmek istedikleri ile analizlerin yansıttığının aynı olup olmadığı sorulmuştur. Çalışma grubunun dışında tutulan 7 öğretmene görüşmeler öncesinde “Çocuk edebiyatının okul öncesi dönem eğitimindeki işlevselliği üzerine görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilir, detaylı anlatmaları istenir ve görüşme soruları belirlenen konularda oluşturulur. 5 Soruluk görüşme formu hazırlanır. Görüşme formu kapsam geçerliliği bakımından Türkçe Eğitimi alanında iki uzman görüşüne sunulur. Sorular hazırlanırken anlaşılır ifadelerle ve literatüre uygun olmasına dikkat edilir. Böylece araştırmacı

tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu için 5 temel soru hazırlanır. Temel soruların açıklanması sağlayıcı anahtar sorular da görüşme formunda yer alır. Asıl görüşmenin yapılacağı kişilerin dışındaki benzer özelliklerdeki kişilerle görüşülerek, görüşme sorularının açık ve anlaşılır olup olmadığı denir. Görüşme formu soruları Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinden gönüllü 50 son sınıf öğrencisine sorulmuştur. Katılımcılar K1, K2, K3... şeklinde kodlanmıştır. Bu araştırmanın kuramsal boyutu Prof. Dr. Gıyasettin Aytaş tarafından, bulgular ve yorum kısmı Yrd. Doç. Dr. Bilge Bağcı Ayrancı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Görüşme formları araştırmacı tarafından okunarak araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcı görüşlerinden örnekler de verilerek yorumlanır.

Görüşme formu soruları şunlardır:

- 1.“Çocuk edebiyatı ürünü” denildiğinde aklınıza gelen kavramlar nelerdir?
- 2.Çocuk edebiyatı ürünleri okul öncesi dönem eğitimi için yararlı mıdır? Neden?
- 3.Çocuk edebiyatı ürünlerinin içermesi gereken en önemli özellikler sizce nelerdir?
- 4.Çocuk edebiyatı ürünlerini okul öncesi dönem eğitiminde çocuğa kazandırılacak hangi beceriler için kullanmayı tercih edersiniz? Nasıl? Tarif ediniz.
- 5.Çocuk edebiyatı ürünlerinin okul öncesi dönem eğitimi için kullanımını hakkında önerileriniz nelerdir?

5. Bulgular

“1.“Çocuk edebiyatı ürünü” denildiğinde aklınıza gelen kavramlar nelerdir?” sorusuna ilişkin cevapların temaları tablolaştırılarak gösterilecek olursa:

Tablo 1. Görüşlere Göre Çocuk Edebiyatı Ürünleri

Temalar	Katılımcılar	f
Masal	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27,K28, K29, K30, K33, K34, K35, K36, K37, K39, K40, K42, K 43, K44, K 45, K 46, K47, K49	40
Hikaye	K1, K2, K4 ,K5, K7, K8, K13, K14, K15, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K27, K28, K30, K31, K33, K34, K35, K38, K40, K41, K42, K43, K44, K45, K49	31
Tekerleme	K1, K2, K7, K8, K13, K14, K21, K28, K29, K31, K33, K34, K35, K45	14
Fabl	K6, K14, K24, K41	4
Bilmece	K2, K7, K21, K29, K 38, K42	7
Şiir	K7, K8, K13, K14, K21, K25, K27, K29, K30, K35, K41	11
Çocuk için edebî ürün	K3, K11, K12, K48, K50	5
Hayal gücü	K9, K32	2
Resimli kitap	K5, K10, K18, K20, K25, K42	6
Drama	K6, K7, K19, K30, K45	5
Sosyal Gelişim	K10	1
Ninni	K21	1
Dergi	K28, K36, K37, K39, K43, K44, K 47	8
Destan	K40	1

Tablo incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ürünü olarak zihnine ilk masal, hikâye ve tekerlemelerin geldiği görülmektedir.

Bir katılımcı birden fazla temaya uyan cevap verebildiğinden örnek katılımcı cümleleri aşağıdaki şekliyle sıralanabilir:

K9: “Çocuklar için özel hazırlanan, hayal gücü artırıcı, çocuğa görelilik değil çocuk için yazılan ürünlerdir.

K14: “Çocuklar için olan hikâyeler, tekerlemeler, masallar, çocuk şüirleri, fabl...”

K18: “Hikâye, masal, resimli hikâye kitapları...”

K20: “Çocuğun yaş ve gelişimine uygun hikâye, masal, resimli kitaplardır.”

K23: “İlk olarak aklıma masal türü geldi çünkü çocuklara küçük yaştan itibaren okutulmuştur. Diğer bir tür ise hikâyedir. Hikâyelerin özelliği genelde öğretici olmasıdır. Genel olarak çocuklara masal ve hikâyeler okunur.”

K32: “Çocukların hayal dünyalarını geliştiren, yaratıcılıklarını geliştiren onlara bir olay hakkında çok boyutlu düşünebilme yeteneği kazandıran bir üründür.”

K40: “Masal, destan, hikâye vb. kavramlar.”

“2.Çocuk edebiyatı ürünleri okul öncesi dönem eğitimi için yararlı mıdır? Neden?” sorusuna ilişkin cevapların temaları tablolaştırılarak gösterilecek olursa:

Tablo 2. Görüşlere Göre Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okul Öncesi Eğitimi İçin Önemi

Temalar	Katılımcılar	f
Yararlı	K1, K5, K18, K20, K34	5
Akılda tutma	K14, K30	2
Yaratıcılık	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K9, K10, K11, K16, K17, K21, K22, K24, K28, K29, K 30, K31, K32, K33, K40, K41, K43, K44, K45, K47	27
Sözcük dağarcığı	K1, K13, K25, K30, K31, K48, K49, K50	8
Konuşma becerisi	K14, K30	2
Zemin	K2, K9	2
Sanatsal yön	K3	1
Okuma yazmaya hazırlık	K11, K24	2
Okuma becerisi	K5, K13, K14, K15, K24, K27	6
Konuşma becerisi	K9, K13, K14, K30	4
Dinleme becerisi	K5, K13, K14, K29, K30	
Sosyal gelişim	K7, K11, K19, K26, K27, K30, K45	7
Bilişsel gelişim	K7, K10, K11, K13, K14, K17, K22, K23, K27, K30, K35, K38, K41, K43, K46, K47, K48	17
Problem çözme	K21, K30	2
Dil gelişimi	K19, K21, K26, K27, K28, K30, K36, K37, K41, K46, K47, K49	12
Görsel beceri	K18, K20, K39	3
Sanatsal yön	K30	1

Tabloda görüleceği üzere okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatını en çok çocukların yaratıcılık düzeylerini geliştirmede etkili bulmuşlardır. Bu cevabı bilişsel gelişim ve dil gelişimi için yararlı bulduklarını gösteren cevaplar takip etmektedir.

Bir katılımcı birden fazla temaya uyan cevap verebildiğinden örnek katılımcı cümleleri aşağıdaki şekliyle sıralanabilir:

K6: “Yararlıdır çünkü çocukların seviyelerine uygun çocuk edebiyatı türleri seçildiğinde çocuğun hayal gücü, zihin aktivitesi ve bilişsel gücünün gelişmesine katkı sağlar. Anlatılan konu hikâyelerle daha renkli hale gelmekte ve çocuk edebiyatı türleri sayesinde daha kalıcı bilgiler verilmektedir.”

K9: “Evet çünkü çocukların okuma yazmaya hazırlığında, düzgün konuşmasında, hayal gücünün gelişmesinde önemli etkileri vardır.”

K14: “Çocuk edebiyatı ürünleri okul öncesi eğitimine yararlıdır. Çocuk edebiyatı ürünleri ile çocukların dil gelişimleri olumlu yönde ilerler. Hikâye, masal vs dinleyerek dinleme, anlama ve aklında tutma becerileri artar.”

K15: “Yararlıdır, çocuğun erken dönemlerde kitap okuma alışkanlığı kazanmasını sağlar. Kitaplara olan duyarlılığını arttırır.”

K16: “Çocukların hayal dünyalarını geliştiriyor. Yaratıcı düşünme ve empati yeteneğini geliştiriyor. Yararlı ancak şu bir gerçek ki nitelikli ve gerçekten çocuğun seviyesine inebilen çocuğa göre edebiyat ürünleri sayısı çok az.”

K17: “Yararlıdır çünkü çocuğun yaratıcılığına, zihinsel gelişimine yarar sağlar, olayları dinler, olay örgüsünü sıralamaya çalışır, öğüt verici ürünlerden oluşur.”

K18: “Çocuğun tüm gelişim alanlarına katkı sağlar, görsel alanını geliştirir, çocuğun hayal gücünü geliştirir.”

K20: “Yararlıdır çünkü çocuğun bu dönemde hayal dünyasına hitap eden, onun gelişimini destekleyen resimler görmesi, resimlere bakarak olay örgüsünü anlamaya çalışması bakımından yararlıdır.”

K21: “Dil becerilerinin gelişmesini sağlar, çocuğun yaratıcılığının gelişmesini sağlar. Problem çözme becerilerini geliştirir. Neden-sonuç ilişkisi kurar.”

K29: “Yararlıdır çünkü çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemek, zihinsel gelişimine katkıda bulunmak, yaratıcı düşüncelerini harekete geçirmek, dinleme yeteneğini geliştirmek, ilk kitap sevgisini aşılacak gibi katkıları vardır.”

K31: “Çocukların kelime dağarcıklarını geliştirir, yaratıcılıklarını geliştirir.”

K49: “Çocuğun kelime dağarcığını geliştirir, dinleme yetisi kazandırır, şive ve ağız gibi dil etkenlerinden uzaklaştırır, doğru ve güzel konuşmaya katkı sağlar.”

“3. Çocuk edebiyatı ürünlerinin içermesi gereken en önemli özellikler sizce nelerdir?” sorusuna ilişkin cevapların temaları tablolaştırılarak gösterilecek olursa:

Tablo 3. Görüşlere Göre Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin İçermesi Gereken En Önemli Özellikler

Temalar	Katılımcılar	f
Saygı	K1	1
Evrensel değer	K2	1
Şiddet-korku yok	K14, K15, K17, K18, K20, K35, K48	7
Millî değerler	K2	1
Davranış değişimi	K10	1
Sadelik	K3, K4, K9, K11, K15, K19, K21, K24, K26, K27, K28, K31, K40, K43, K44	15
İlgi çekici	K5, K11, K12, K13, K14, K26, K34, K38, K39, K44, K45, K49	12
Yaratıcılık	K6, K9, K20, K22, K32, K33, K35, K41, K42, K44, K46	11
Seviyeye uygunluk	K6, K7, K9, K12, K13, K14, K16, K18, K21, K23, K24, K25, K27, K28, K29, K30, K31, K40, K43, K44, K45, K46, K47	24
Kelime dağarcığı	K9	1
Görseli yorumlama	K21, K23	2
Faydalı bilgiler	K17, K34	2
Bilişsel gelişim	K35, K36, K37, K41, K42, K46, K50	7
Sosyal gelişim	K35, K42	2
Dilsel gelişim	K35, K42	2

Tablo incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken en önemli özellik olarak çoğunlukla, seviyeye uygunluk, sadelik, ilgi çekicilik ve yaratıcılık cevaplarını verdikleri görülür.

Bir katılımcı birden fazla temaya uyan cevap verebildiğinden örnek katılımcı cümleleri aşağıdaki şekliyle sıralanabilir:

K14: “Çocuğun yaş ve gelişim seviyesine uygun olmalı, ilgi ve dikkatlerini çekmeli, şiddet-korku içermemeli, resimler canlı ve renkli olmalı, çok uzun olmamalı.”

K15: “Sade, açık, korku unsurundan uzak, akıcı, mesaj içeren...”

K17: “Çocuğa yarar sağlayacak faydalı bilgiler vermeli, bunu çocuğa örneğin bir hikâye kitabında oyun şeklinde verebilir. Çok devasa korkunç kahramanlar ya da çocuğun bilincini olumsuz etkileyen kavramlar verilmemelidir.”

K18: “Korku ve şiddet öğelerinden arındırılmış olmalıdır. Çocuğun düzeyine uygun olmalıdır.”

K20: “En önemli özellik çocuğa hitap etmesidir. Şiddet öğeleri içermemesidir. Çocuğun hayal dünyasını geliştirici nitelikte olmalıdır. Olumlu kavram ve öğelere sıkça yer verilmelidir.”

K21: “Çocuğun yaş seviyesine uygun olmalıdır. Argo kelimeler kullanılmamalı, dili sade olmalı, tamamen bilgi yüklü olmamalı, fotoğraflarla da desteklenmeli, kelime sayısı fazla olmamalı, sayfa sayısı belirli bir rakamı geçmemeli.”

K22: “Ruhsal ihtiyaçlarını karşılaması, yaş grubuna ve gelişim özelliklerine uygun olması, yaratıcılığını geliştirmesi, bulunması gereken en önemli özelliklerdir.”

K24: “Bence içeriği çocuklara vermek istenen mesaj. Dozunda, yaşına uygun, yalın, bilişsel eserler olmalıdır.”

K25: “En önemli özellik çocuğun yaşıyla kitabın konu ve içeriğinin aynı olmasıdır. Mesela bir okul öncesi öğrencisine resimsiz bir masal kitabı okunmamalıdır. Ya da bir ilkokul öğrencisine lise düzeyi kitaplar okutulmamalıdır.”

K28: “Yaşa uygunluk, anlayabilecekleri dilde kavramlar kullanılması, içinde buldukları döneme uygunluk.”

K35: “Çocuğun zihinsel gelişimini etkileyecek olumsuz özellikler olmamasına dikkat edilmelidir. Yaratıcılığını geliştirecek özellikler olmalıdır. Dil becerisini geliştirecek özellikler olmalıdır. Özgüvenini geliştirecek özellikler olmalıdır.”

K40: “Çocuğun gelişim düzeyine uygun olmalı, anlaşılabilir olmalıdır.”

K41: “Çocuğu eğitici özellikte olmalıdır, çocukların hayal gücünü geliştirici olmalıdır, çocukların günlük hayatlarında kullanabilecekleri bilgiler içermelidir.”

“4. Çocuk Edebiyatı ürünlerini okul öncesi dönem eğitiminde çocuğa kazandırılacak hangi beceriler için kullanmayı tercih edersiniz? Nasıl? Tarif ediniz.” sorusuna ilişkin cevapların temaları tablolaştırılarak gösterilecek olursa:

Tablo 4. Görüşlere Göre Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Beceri Kazanımında Kullanımı

Temalar	Katılımcılar	f
Evrensel değer	K1,K2, K10	3
Millî değer	K2, K10	2
Günlük beceriler	K15	1
Saygı	K3	1
İlgi çekme	K13, K14,K22	3
Sanatsal ruh	K3, K11	2
Kelime dağarcığı	K9, K21, K25	3
Bilişsel beceriler	K3, K6, K16, K17, K21, K22, K23, K24, K29, K30, K31, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40, K41, K42, K44, K48, K50	24
Sosyal beceriler	K16, K20, K21, K25, K26, K31, K33, K34, K35, K36, K37, K42, K44, K45, K47, K48	16

Yaratıcılık	K4, K9, K12, K22, K24, K29, K30, K32, K35, K43, K44, K46	12
Kendini ifade	K4, K7, K14, K17, K19, K20, K21, K22	8
Okuma-yazmaya hazırlık	K5, K9, K11, K24, K26, K29	6
Resim yorumlama	K8, K18, K20, K26, K39	4
Hikâye tamamlama	K18, K20, K25, K27, K40, K43, K46, K49	8
Dil gelişimi	K27, K28, K29, K35, K40, K42, K49	7

Tablo incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının beceri kazanımı bakımından bilişsel beceriler, sosyal beceriler ve yaratıcılık becerileri için çocuk edebiyatını daha uygun buldukları söylenebilir.

Bir katılımcı birden fazla temaya uyan cevap verebildiğinden örnek katılımcı cümleleri aşağıdaki şekliyle sıralanabilir:

K14: “Çocukların dikkatlerini, ilgilerini, anladıklarını yorumlayabilme becerilerini ölçebiliriz. Çocuklara bir masal okurum ve masal okuduktan sonra neler anladıklarını, resim yapmalarını ve boyamalarını isterim bu sayede dinleyip dinlemediklerini ne kadar anladıklarını, bunu nasıl anlattıklarını anlayabiliriz.”

K15: “Çocuğun günlük rutin alışkanlıklarını kazanmasında örneğin diş fırçalama, erken uyuma, arkadaşları ile iyi ilişkiler kurma...”

K16: “Bilişsel ve sosyal becerilerde, yaratıcı düşünme, hatırlama, kavram öğretimi ile bilişsel becerilerde okunan hikâye, masal vb. canlandırma, arkadaşlarıyla paylaşma, öğrendiklerini arkadaşları arasında kullanma, sosyal beceriler...”

K17: “Bilişsel gelişime katkı sağlar çünkü yukarıda da bahsettiğim gibi olayları bilir, sıralayabilir, öğüt çıkarır ya da çocuğun konuşmasına, kendini ifade etmesine katkı sağlar. Çocuktan anlatılanları tekrar ederek bununla kendini ifade etmesini sağlayabiliriz.”

K18: “Resimlere bakarak yorumlama, mukayese etme becerisi geliştirmek için kullandım. Hikâye tamamlama yaptım. Hikâye kartlarını göstererek bir olay örgüsü oluşturmalarını istedim.”

K19: “Konuşma becerisi, kendini ifade edebilme becerisi...”

K20: “Kendini ifade etme, kendini başkalarının yerine koyabilme (Empati), sözel beceriler, iletişim becerilerini kazandırmaya yönelik kullanılabilir. Masalda geçen olaydaki kişilerin neler hissettiği, kendisi olsa bu durumda nasıl davranacağı, resimlerden hikâyeyi veya masalı anlatmasını istemek.”

K21: “Dil becerilerini, bilişsel becerilerini ve duygusal becerilerini geliştirmek için kullandım. Örneğin dil becerisini geliştirmek açısından çocuğun kelime hazinesini geliştirir, akıcı bir şekilde konuşmasını sağlar. Kendini ifade etme becerisini sağlar vb. beceriler kazandırmasını sağlar.”

K22: “Dil gelişimini sağlamak, hayal güçlerini geliştirmek, kendini ifade etme yeteneğini geliştirmek, eğlenmelerini ve aynı zamanda öğrenmelerini sağlamak için tercih ederim.”

K24: “Okuma, yazma becerileri olabilir, kendini ifade etmek için yarar sağlayabilir. Bilişsel yönden yarar sağlayabilir, yaratıcılıkları, hayal güçleri gelişir.”

K25: “Çocuğun yaratıcılığını, kelime hazinesini ve empati yeteneğini güçlendirebilecek alanlarda kullanmayı tercih ederim. Mesela bir masal kitabı karakterinin davranışlarının olumlu ve olumsuz yanları hakkında empati kurmalarını sağlar, ya da yarım bıraktığım bir kitabı onların tamamlamasını sağlarım.”

K26: “Okuma- yazmaya hazırlık döneminde oldukları için Türkçe dil etkinlikleri kapsamında; Türkçenin dil bakımından yapısı, kullanımı ve sosyal olarak konuşmaya başlama, sürdürme, sonlandırma vs. kazanımları kazandırmak için kullandım. Çocuklara hikâye kitabının sayfalarındaki resimleri göstererek hikâyeyi okur ve ana düşüncelerini sorarak kazanımları çocuklarda içselleştiririm.”

K27: “Dil gelişimi için, konuşma becerileri için. Çocuğa bir hikâye okunur, sonunu çocuk tamamlar.”

K28: “Dil gelişimidir. Çünkü edebiyat sözel bir bilim olduğu için çocukların dil gelişiminde kullanmayı tercih ederim.”

K29: “Zihinsel gelişimine katkıda bulunmak, ilk kitap sevgisini aşlamak, yaratıcı düşüncelerini, algı gelişimini desteklemek gibi becerileri kazandırmak için tercih ederim.”

K35: “Özgüven, yaratıcılık, dil becerisi ve zihinsel gelişimi için kullanmayı tercih ederim. Örneğin fabllarla canlandırma yaparak yaratıcılıklarını ve özgüven gelişimi kazandırılabilir. Hikâye ve masallarla dil becerileri geliştirilir.”

K40: “Bilişsel ve dil gelişimi alanlarında kazandırılacak beceriler için kullanmayı tercih ederim. Hikâyeleri okuyup anlattırarak ya da hikâyeyi onlara tamamlattırarak kullanırım.”

K45: “Çocuğun sosyal ve duygusal gelişimine en fazla katkı sağlamasına dikkat ederdim. Çocuğu arkadaşlarıyla ve çevresiyle iletişime geçecek, eğlendirecek olması önemli.”

“5. Çocuk edebiyatı ürünlerinin okul öncesi dönem eğitimi için kullanımını hakkında önerileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin cevapların temaları tablolaştırılarak gösterilecek olursa:

Tablo 5. Görüşlere Göre Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okul Öncesi Dönem Eğitimi İçin Kullanım Önerileri

Temalar	Katılımcılar	f
Şiddetten uzak	K1, K4, K16, K17, K18, K20, K28, K31	8
İlgi çekici	K13, K17, K18, K21, K22, K26, K36, K37	8
Teknolojiden yararlanma	K2, K36	2
Gerçekçilik	K10	1
Yaratıcı düşünme	K3, K20, K35, K43, K44, K46	6
Dil becerileri	K14, K19, K27, K33, K35	5
Bilişsel beceriler	K14, K22, K23, K27, K34, K33, K35, K39	8
Kütüphane	K5, K26	2
Günlük beceriler	K15, K35, K48	3
Hikâye tamamlama	K6, K7, K47	3
Hikâyeden drama	K8	1
Seviyeye uygunluk	K11, K12 K17, K18, K22, K23, K40, K46, K49	9
Sıkılmamak	K11, K23, K31, K42, K45	5
Sadelik	K19, K23, K37	3
Veli-öğretmen bilinci	K24, K38	2
Görsel yorumlama	K25	1
Sosyal beceriler	K27, K29, K30, K31, K32, K36, K37, K46	8
Merak uyandırma	K41	1
Drama	K47, K50	2

Tablo incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimde çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanımına dair en çok vurgu yaptıkları konuların seviyeye uygunluk, bilişsel beceriler, sosyal beceriler, şiddet ve korku öğelerinden uzaklık ile ilgi çekicilik olduğu görülür.

Bir katılımcı birden fazla temaya uyan cevap verebildiğinden örnek katılımcı cümleleri aşağıdaki şekliyle sıralanabilir:

K15: “Düzenli alışkanlıklar geliştirmede kitaplardan yararlanma, kitaplardan çıkarılacak sonuçlardan çocukların etkilenmesini sağlayarak doğru alışkanlıklar kazanmasını sağlama.”

K17: “Korkunç, devasa kahramanlar olmasın, büyükler için yazılan eserler çocuklar için kullanılmasın, renkli, içerikli olsun.”

K18: “Hikâye kitaplarındaki kelimelere dikkat edilmesi gerekir. Çocuğun anlayabileceği düzeyde kelimeler, cümleler seçerdim. Kelimelerin şiddet ve korku öğesi içermemesi konusunda hikâyeye seçerken dikkat ederdim. Resimlerin de bu öğelerden arınmış olması gerekir. Bol resimli, eğlenceli hikâyeye kitaplarının seçilmesine dikkat edilmesi gerekir.”

K19: “Çocuğun anlayabileceği sadelikte olmalıdır. Farklı kavramlara yer verilmemelidir. Çocuğun dil gelişimini destekler nitelikte olmalıdır.”

K20: “Kullanmadan önce mutlaka okunması lazım. Üründe çocuğu olumsuz etkileyebilecek öğelerin varsa belirlenmesi gerekmektedir. Çocuğun hayal dünyasını geliştirebilecek olumlu öğelerin olmasına dikkat edilmelidir.”

K22: “Çocuğun yaş grubuna ve gelişim özelliklerine uygun olmalı. Eğitici olmalarına dikkat edilmelidir. Çocuğun istekleri göz önünde bulundurularak seçilmelidir.”

K23: “Daha anlaşılır bir dil kullanılmalıdır. Hikâyeler veya masallar öğretici nitelikte olmalıdır. Ayrıca çocuk bu üründen sıkılmamalıdır. Yaş düzeyine uygun olmalıdır.”

K26: “Okul öncesi sınıfta yahut kurumda bir okuma salonu olmalı. Bu salonda görsel yazılım ve materyaller bulundurulmalı (Gazete, dergi, broşür vs.). Çocuklar sıkıcı hikâyelerden uzak tutulmalı. Sadece hikâye ile sınırlı tutulmamalı. Çizgi roman, şiir, atasözü vs. gibi dinleti ve sözel şekilde çocuklara öğretiler sunulmalı.”

K27: “Belirli saatlerde her gün kullanılmalıdır. Oyun öğretiminin yanında çocuk edebiyat ürünleri de bilişsel, sosyal, dil gelişimi için planlamada yer verilmelidir.”

K31: “Kullanılmalıdır ancak çocuğun yaşına, seviyesine uygun, şiddet ögesi içermeyen şekilde olmalıdır. Çocukların dikkati kısa sürede dağıldığı için onları çok sıkmayacak şekilde kullanılmalıdır.”

K35: “Kullanılması hem kolaylık sağlayacaktır, hem de çocuklar için verimlilik artacaktır. Çocuklara kazandırılması gereken her bilgi için çocuk edebiyatı ürünlerine başvurulabilir. Hatta başvurulmalıdır diyebiliriz.”

K45: “Çocuğun daha çok ön plana çıktığı, ezber öğretiminden çok çocuğun duygu ve düşüncesi ifade ettiği aktif bir etkinlik olarak kullanılmasını isterim.”

6. Sonuç ve tartışma

Kuran ve Ersözülü (2009:14), öğretmenlerimizin çocuk edebiyatının “eğitim öğretimdeki yerine ve önemine inanmalarına rağmen bu konuda ilgilerinin istenen düzeyde olmadığı ve günümüz çağdaş çocuk edebiyatını takip etmediklerini” söyler. Öğretmen adaylarının cevaplarının bu araştırmanın sonucunda da benzer çıktığı söylenebilir. Çocuk edebiyatının alanlarına ilişkin önemine inanmakla beraber faydalarının hepsini birden sayan öğretmen adayının olmaması ya da çocuk edebiyatı türlerinin hepsine birden değinen adayın olmaması bu yorumu destekler.

Aytas (2003:153-155), “Temel eğitimin öncesi ve temel eğitimin ilk yıllarını kapsayan okumayı öğrenmek için gerekli yeteneğin elde edildiği dönem olduğunu” ifade eder. Ona göre “bu dönem öğrencinin okumaya istekli olmasını hazırlayan” dönemdir... Bu fikirden hareketle “öncelikle ana sınıfı öğretmenlerinden başlamak üzere, öğretmenlerimizin çocuk edebiyatı konusundaki inançları ve yeterlilikleri çok iyi tespit edilmelidir”. Bu araştırmanın sonucu göstermiştir ki okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatı ürünlerinin faydaları konusunda bilinçli olsalar da alana ilişkin somut örnekler sunamamaları alanı takip etmedikleri yorumunu doğrulamaktadır.

Kolaç vd.’nin araştırması sonuçları açısından “Türkçe öğretmeni adaylarına göre çocuk edebiyatı metinlerinin dil gelişimini etkileme alanlarının başında kelime hazinesini geliştirme gelmektedir. Bunu sırasıyla; kendini ifade etme becerisi kazandırma, başkası okuduğunda etkili dinleme becerisi kazandırma, yazılı anlatım ve konuşma becerisini geliştirme, okuma alışkanlığı kazandırma, yaratıcı düşünme becerisini, hayal dünyasını ve kavramların anlam karşılığını tahmin etme becerisini geliştirme, estetik zevk kazandırma, dilini tanıma, dil eğitimini eğlenceli hâle getirme” izlemektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının bu çalışma kapsamında verdikleri cevaplar da bu araştırmayı destekler niteliktedir.

Ergün ve Gündüz (2011: 28) araştırmalarının sonucunda, “okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenim sürelerince teorik bilgiyi aldığı, fakat çocuk kitaplarıyla ilgili hizmet öncesinde uygulamaya dönük herhangi bir faaliyette bulunmadığı için, çocuklar açısından çocuk kitaplarında hangi özelliklere önem verilmesi konusunda pratiğe dönüşmüş bir tecrübe birikimine sahip olmadıkları”

tespitine ulaşmışlardır. Bu araştırmada da okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatından eğitimde faydalanma konusunda uygulamadan uzak teorik bilgide kaldıkları verdikleri kısıtlı cevaplarla anlaşılmaktadır.

Mert (2012: 10), araştırmasının sonucunda, “anadili eğitimi- öğretimi sürecinde çocuk yazını ürünlerinden yararlanmanın gerekliliğini vurgular; özellikle masal türünün çocuğun psikolojik ve beynsel gelişimine katkıları, bu türün çocuğun gelişim sürecinde önemli bir yardımcı yazınsal tür olabileceği savı yapılan alıntı ve açıklamalarla kanıtlanmıştır” sonucuna ulaşır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ürünü olarak zihnine ilk masal, hikâye ve tekerlemelerin geldiği görülmektedir. Okul öncesi öğretmen adayları çocuk edebiyatını en çok çocukların yaratıcılık düzeylerini geliştirmede etkili bulmuşlardır. Bu cevabı bilişsel gelişim ve dil gelişimi için yararlı bulduklarını gösteren cevaplar takip etmektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken en önemli özellik olarak çoğunlukla, seviyeye uygunluk, sadelik, ilgi çekicilik ve yaratıcılık cevaplarını verdikleri görülür. Okul öncesi öğretmen adaylarının beceri kazanımı bakımından bilişsel beceriler, sosyal beceriler ve yaratıcılık becerileri için çocuk edebiyatını daha uygun buldukları söylenebilir. Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimde çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanımına dair en çok vurgu yaptıkları konuların seviyeye uygunluk, bilişsel beceriler, sosyal beceriler, şiddet ve korku öğelerinden uzaklık ile ilgi çekicilik olduğu görülür.

Ana hatlarıyla okul öncesi öğretmen adaylarına şunları önerebiliriz:

1.Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının tüm türlerinden örneklerle lisans eğitimi sürecinde karşılaşması sağlanmalıdır.

2.Okul öncesi öğretmen adayı yaş grubuna göre metin seçimi ve metne uygun resim seçimi konusunda lisans eğitiminde bol uygulama yapmalıdır.

3.Okul öncesi öğretmen adayı lisans eğitiminde çağdaş çocuk dergileri ve kitaplarından haberdar olmalıdır.

4.Okul öncesi öğretmen adayı çocuğa yönelik eser yazımı, başlık koyma, görselle metni zenginleştirme, metinle çocuğa uygun mesajlar verebilme konularında uygulamalarını lisans eğitimi sürecinde tamamlamalıdır.

5.Okul öncesi öğretmen adayının çocuk edebiyatının gerekliliği ve kullanımını konusundaki farkındalığı lisans eğitimi boyunca yükseltilmeye çalışılmalıdır.

Kaynakça

- Aykaç, M. (2011). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Metinleriyle Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Anlatma Becerilerine Etkisi. (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aytas, G. (2003). Okuma Gelişiminde Çocuk Edebiyatının Rolü, TÜBAR-XIII-
- Bağcı, E. (2013). Çocuk Edebiyatı Ürünleriyle Çocuklar İçin Yazılmış Eserlerin Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Baş, B. (2010). Söz Varlığının Oluşumu ve Gelişiminde Çocuk Edebiyatının Rolü, TÜBAR-XXVII
- Dağlıoğlu, H. E. ve Özlem Çamlıbel Çakmak. (2009). Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Hikâye Kitaplarının Şiddet ve Korku Öğeleri Açısından İncelenmesi, Türk Kütüphaneciliği 23, 3, 510-534
- Dilidüzgün, S. (2004). Çağdaş Çocuk Yazını- Yazın Eğitime Atılan İlk Adım. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ergün, M. ve Ayşegül Gündüz. (2011). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi, Dünya'daki Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi Volume 1, Issue 1, Article 4 ISSN: 2146-7463
- Karatay, H. (2007). Dil Edinimi ve Değer Öğretim Sürecinde Masalın Önem ve İşlevi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,5(3), 463-475.
- Kolaç, E., Demir, T., & Karadağ, R. (2012). Öğretmen Adaylarının Dil Eğitiminde Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Kullanımına Yönelik Görüşleri. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 161.

- Kuran, Ş. B. ve Zehra Nur Ersözlü. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Edebiyatına İlişkin Görüşleri Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:V1, Sayı:I, 1-17
- Mert, E. L. (2012). Anadili Eğitimi-Öğretimi Sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal Türüne Yönelik Bazı Belirlemeler. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(31), 1-12.
- Oğuzkan, A. F. (2006). Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Önal, M. N. (2002). Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Oyun Tekerlemelerinin Yeri ve Önemi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 1-17.
- Sever, S. (2003). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Kök Yayıncılık
- Sever, S. (2008). Çocuk ve Edebiyat. Ankara: Tudem Yayınları.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi. TÜBAR-XIII
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 6(4), 543-559.
- Yağcı, Y. (2007). Çocuk Ve Gençlerin Kitaba Ulaşmasındaki Köprüler. Türk Kütüphaneciliği, 21(1), 62-71.
- Yalçın, A. ve Gıyasettin Aytas (2002). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Akçağ Yay.
- Zeki, G.; Temizyürek, F.; Şahbaz, N. K. (2007). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Öncü Kitap.

Extended English Abstract

1. Introduction

In parallel with the findings in literature, it can be said that the use of child literature during preschool age contributes to improve four basic skills of children, that among these skills speaking and listening skills show positive effects firstly, and in time, reading and writing skills are supported. The role of child literature on child's socialization, adoption of national and universal values, improving vocabulary, adopting reading habits, differentiating between fiction and non-fiction, maintaining attention, adopting criticism and empathy skills is of vital importance during preschool.

2. Problem

The use of child literature pieces during preschool considering the developmental features of children considerably contributes to improve linguistic abilities, spiritual and personality development etc. In this sense, it is a must to determine preschool teacher candidates' current awareness and opinions about the benefits of these materials.

3. Goals

The aim of the study is to determine the preschool teacher candidates' opinions on the functionality of child literature in education. In this sense, the responses to the following questions are sought:

1. What are the concepts that come to preschool teachers' minds when discussing child literature?
2. According to preschool teacher candidates, are child literature pieces beneficial during preschool? Why?
3. According to preschool teacher candidates, what are the most important common characteristics of child literature pieces that should be included?
4. Which skills do the teacher candidates target when using child literature? How?
5. What are preschool teacher candidates' suggestions about the use of child literature pieces during preschool?

4. Method

This qualitative study collected data through the use of semi-structured interviews. In this technique, "The researcher aims to systematically learn about the target person's subjective thoughts and feelings through asking spontaneously evolving questions or in guidance with previously prepared questions related to the subject matter. The aim of the research is to systematically learn, understand and describe the subjective thoughts and feelings of the target person related to the subject matter," (Türnüklü, 2000: 544). The study sample, as Türnüklü (2000: 548) indicated, "is used to understand agents that show similar or identical features as well as the results obtained through integrative and throughout analysis of a limited number of people". The study data was analyzed with content analysis. The reliability data was read by two different experts during thematization process.

Additionally, validity data analysis results were presented to the participants and were asked if they reflected what they expressed. Also, 7 teachers who were not included in the sample were asked “What are your opinions about the functionality of child literature during preschool?” They were asked to respond in detail and then the interview questions were written considering the responds of these teachers. A 5-question interview form was prepared. This form was presented to two experts in Turkish Education field for ensuring its content validity. In writing the questions, using comprehensible expressions and congruence to literature were also crucial. Thus, 5 basic questions were noted for the semi-structured interview form by the researcher. The key questions facilitating the comprehension of the basic questions were also included in the interview form. A pilot study was conducted with different individuals who shared similar characteristics with the participants so as to ensure the clarity and comprehensibility of the questions. The interview questions were asked to 50 volunteer students attending to Bozok University Education Faculty, Preschool Department. The participants were coded as P1, P2, P3. The theoretical foundation of the study was explored by Prof. Dr. Giyasettin Aytas while the findings and interpretation were written by Assist. Prof. Bilge Bağcı Ayrancı.

The interview form was read and interpreted by the researcher considering the study goals and through exemplifying from participant views.

The questions in the interview form:

1. What are the concepts that come to your mind when discussing “child literature pieces”?
2. Do you think child literature pieces are useful for preschool education? Why?
3. What are the most important and common characteristics of child literature pieces that should be included?
4. Which skills do you target when using child literature? How? Describe.
5. What are your suggestions about the use of child literature pieces during preschool education?

5. Conclusion

The study findings showed that when it was told about child literature pieces, primarily fairy tales, stories and rhymes came to the participant preschool teacher candidates’ minds. The participants found child literature to be effective in improving children’s creativity. This was followed by the views suggesting that child literature was beneficial for cognitive and linguistic development. To the participant preschool teachers, the most important features that child literature pieces should include were mostly the appropriateness of the literature according to the children’s level, simplicity, being interesting and creative. In terms of skill attainment, the participant preschool teacher candidates found these pieces congruent to improve cognitive, social and creativity skills. The most emphasized issues surrounding the use of child literature pieces in preschool education included the congruence to level, cognitive skills, social skills, avoidance from violence and fear themes and being interesting.

6. Implications

1. Preschool teacher candidates should be provided with examples of all kinds of child literature pieces during their undergraduate education.
2. They should do plenty of practice concerning the selection of text and illustrations in accordance with age group of the target children.
3. They should be informed about the contemporary child magazines and books during undergraduate education.
4. They should complete their practical training on writing for children, specifying a topic for a text, enriching a text with illustrations and transferring messages to children through texts during their undergraduate education.
5. The awareness of preschool teacher candidates should be increased about the necessity and use of child literature pieces.